

NIENACKI (57) ai

nienacki (43), **nienaczki** (5), nienacki a. nienaczki (9); nienaczki *WujJud* (3), *GrabPospR*; nienacki : nienaczki *NiemObr* (1:1).

W pisowni rozłącznej (40), *w łącznej* (17).

e jasne, a pochylone.

sg n G nienacki(e)go (1). ◊ sg n G skostn z nienacka (56).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVII (z Cn) – XVIII w.*

I. Nagły, niespodziewany (1) : Panicus, ut panicus casus, Vpadł z przełtráchu á z nienackiego wylęknienia. *Mącz* 275d.

II. Wyrażenia przyimkowe w funkcji przysłówka: »z nienacka« (56) :

1. *Stopniowo, nieznacznie, niezauważalnie; paulatim Vulg, Mącz, Cn; lente, pedetentim, sensim Mącz, Cn; successive BartBydg; lene Mącz; pedepressim, placide Cn* (29) : *BartBydg* 249; Gdzie oto widzicie/ iżem ielt dofyc duży [...] a coż potem iednak znienacka niźczeię i vřtawam *MurzHist* O; Apořtołowye znienacká wyáry vczyli. *KromRozm II t4v marg, v2; KromRozm III B3v*; A dzwięk trąby znienacká rořl więcey/ y im dáley tym fię więcey rozlegał. *Leop Ex* 19/19; Subduxit se paulatim a societate, Ták z nienacká fie řchróniř á odřzedł od towářiřtwa. *Mącz* 97a; Respirasset cupiditas atque avaritia paululum, Znienackáby ták tá chćiwořć á łákomřtvo vřtáło *Mącz* 409b, 188c, 262b [2 r.], 294a, 352b [2 r.], c (13); *LeovPrzep* I4; y choć nam nieprzyiaćiel řaden ielřeże nie przyćifka/ áni ná řzyey nie leży/ przedřię to łámi znamy y wołamy/ że znienaczká ginięmy. *WujJud* A4v, A8, 235; ktorzy [*papieże*] máłuczćkimi z przodku będać/ znienaczká w pořzrodku páńřtwa Rzymřkiego wyrařtáć poczęli *NiemObr* 169.

W charakterystycznych połączeniach: z nienacka budować, ciszyć się, ginąć, gotować [= przygotowywać], (z)niszczyć (3), odkładać się, oduczać się, postępować, przyprawować, rosnać (wyrastać) (2), uczyć (2), upaść, uspokajać się, usta(wa)ć (2), wejść (wchodzić, wniść) (4), wkradać się (2), włudzać się, wsobiać się (3), wstępić, zamoc się, zgasnąć, zwietrzeć.

Szeregi: »z lekka, (a) z nienacka« [*szyk 2:1*] (3): Insinuatio [...] Apud oratores est figura, Gdy orator ná przodku rzeczy z lekká á z nienacká fie wkráda/ wfobia á włudza w vmysły řędziów łáskę á chuć ych řobie tym yednáyáć. *Mącz* 395d, 294a, 441d.

»nie zarazem, tak (ale) też z nienacka« (2): *KromRozm II v3*; Bo iáko nie zárázem Antychryřt vrořł/ y gory wřziáł/ ták też znienacká niźczeć ma *NiemObr* 165.

2. *Powoli, nieřpiesznie* (2) :

Szeregi: »z lekka a z nienacka« (1): Remulco, [...] Z lekká á z nienacká fie wiozę/ niedonaglam wiosłámi. *Mącz* 351d.

»z nienacka, po trosze« (1): Primis labris aliquid degustare, Zwiřfchniemi wárgámi czego skofztowáć/ to ielt znienaczká / po trořze. *Mącz* 321d.

3. *Nagle, niespodziewanie, nieoczekiwanie; cursorie, desubito, (de) improviso, obiter, repenter, successive Mącz* (19) : Intervenit homo deimproviso, Z nienacká fie tráfił. *Mącz* 78b; Omen [...] Est enim futurae rei pronuntiatio, ori hominis insidens, řáđenje álbo prorokowánie ná fortunę álbo nielřczeřćie które fie ták z nienaczká yuř komu wyrwie. *Mącz* 263b; Homini praeter opinionem

improviso incidi, Wpádlém ná człowieká z nienacká nic o tym nie miłliąc. *Mącz* 265d, 30b, 83b, 218c, 256c, 275d (16); z dowodnych árgumentów lię tego domyśláwamy/ że ná nas w rychle z nienacká nápadná *GrabPospR* N3.

W charakterystycznych połączeniach: z nienacka nadejść, napaść [na kogo], obejść, pochwycić się, przypadać, trafić się (2), wpaść [na kogo] (2), wpaść [na co = na myśl], wyrwać się; z nienacka zbywający.

a. Natychmiast (2) : obiter, Znienagła/ znienacká / wdochwytki/ przitym. *Mącz* 256c, 74a.

4. Powierzchnie, pobieżnie; caute, leviter, pedetentim Mącz (4) : Leviter transire ac tantum modo perstringere, unam quanquae rem, Z nienacká ták trochę dotknąć tilko dáć znác. *Mącz* 422a; Leviter unumquodque tangam, Z nienacká káżdey rzeczy tilko dotknę/ to yeft przypomionę. *Mącz* 439c, 421d.

Szereg: »ostrożnie a z nienacka« (1): Cautē pedetentimque dicere, Ośtrożnie á z nienacká mowić. *Mącz* 42a.

***** Bez wystarczającego kontekstu (2) :** Lente, Z nienacká / poliekku. *Mącz* 188d, 188c.

Synonimy: I. nieobaczny, niespodziany, niespodziewany; II. 2. nienadziale, nienagle.

AŻ